

Fjord Anlegg As  
Himbergveien 37  
3280 TJODALYNG

Trondheim, 21.08.2020

Deres ref.:  
20SB7308

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):  
2020/10552

Saksbehandler:  
Johan Danielsen

## Avslag på søknad om tillatelse til å sette ut Blåhegg (*Amelanchier spicata*) på Hemløkka 49/41 i Larvik

**Miljødirektoratet avslår søknad fra Fjord Anlegg As om tillatelse til utplanting av 153 blåhegg (*Amelanchier spicata*), jf. forskrift om fremmede organismer § 6.**

### Sakens bakgrunn

Vi viser til søknad fra Fjord Anlegg As V/Christopher S Bäuerle (søker), lagt inn i vårt søknadssenter 28.07.2020. Det søkes om utplanting av 153 blåhegg (*Amelanchier spicata*) på nylig opparbeidet del av Hemløkka 49/41 i Larvik.

Søker oppgir at det skal plantes junisøtmispel (*Amelanchier spicata*) (Blåhegg) som hekk for kunde. Det skal plantes to hekker med 76 planter på hver hekk. Begge hekker står i et plenområde. Gresset omkring utplantingsstedet skal klippes og dette forventes å hindre fremvekst av frøplanter. Hekkene skal beskjæres jevnlig før og etter frukt/bær etableres for å redusere antall bær/frukt som etablerer seg. Hageavfall skal leveres på godkjent leveringssted.

Søker har ikke vurdert bruk av norske arter eller utenlandske arter med lavere risiko. Det er ikke beskrevet hvilket behov hekken skal dekke eller eventuelle positive effekter av tiltaket.

### Lovgrunnlaget

Formålet med forskrift 19. juni 2015 nr. 716 om fremmede organismer (forskriften) er å hindre etablering, utsetting og spreiing av fremmede organismer som medfører, eller kan medføre, uheldige følger for naturmangfoldet, jf. forskriften § 1. Forskriften § 6 krev tillatelse for innførsel og utsetting av organismer til Norge som ikke er omfatta av forbudet i § 5 eller unntakene i § 7.

Miljødirektoratet skal ved vurdering av søknaden særlig legge vekt på om den organismen det søkes om innførsel eller utsetting av, kan gi uheldige følger for det biologiske mangfoldet, jf. forskriften § 10 (2). Direktoratet skal vurdere og fastsette nødvendige vilkår for å hindre uheldige følger for biologiske mangfold, jf. § 15 (3). De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved vurderingen, jf. nml § 7. I tillegg skal tiltaket vurderes opp mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. nml § 14.

### Kunnskapsgrunnlag blåhegg (*Amelanchier spicata*)

Kunnskapsgrunnlaget er hentet fra Artsdatabanken.

Blåhegg (*Amelanchier spicata*) er en relativt langlevd busk fra nordøstlige Nord-Amerika med meget effektiv frøreproduksjon. Opplysninger om reproduksjonssystem er ikke spesifisert for denne arten, men flere slektninger har asekseuell frøproduksjon (agamospermi), som sikrer høy og regelmessig fruktsetting (Campbell et al. 2014). Fruktene er saftige bærepler som ettertraktes og spres av fugl, potensielt over lange distanser (km).

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: [post@miljodir.no](mailto:post@miljodir.no) | Internett: [www.miljodirektoratet.no](http://www.miljodirektoratet.no) | Organisasjonsnummer: 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se [www.naturoppsyn.no](http://www.naturoppsyn.no)

Blåhegg er klassifisert som invasiv i flere av våre naboland (Danmark, Sverige, Estland og Litauen; NOBANIS) og ser ut til å oppføre seg på tilsvarende måte her i Norge også.

Blåhegg er en mye plantet og hardfør prydbusk, trolig introdusert på slutten av 1800-tallet og med spredning ut i naturen fra rundt 1900. Den sprer seg både fra privathager og grøntanlegg, og arten spres med saftige frukter som spises av fugl og steinfruktene skites ut der fuglene setter seg, fortrinnsvis i kratt i skogkanter, på hogstfelt, og litt mer sjelden i tett skog.

Arten har et stort invasjonspotensial, en kombinasjon av lang median levetid og moderat ekspansjonshastighet. Den har allerede et svært stort antall godt etablerte og individrike forekomster. Blåhegg etablerer seg i en rekke skogtyper, både barskog (særlig furuskog) og lauvskog (særlig edellauvskog og blandingsskog).

Arten vurderes å ha store økologiske effekter, men med usikkerhet ned til middels effekter. Blåhegg er naturalisert i skog og berg og dessuten på strandeng og i strandsump. Den finnes også forvillet i utbyggingsområder, på skrotemark og på veikanter. Arten har stor fruktproduksjon og påvirker opplagt næringsvalget hos de fuglene som finnes i og nær de skogtypene der den etableres.

Blåhegg kan fortrenge hjemlige vedplanter lokalt i rommet, inkludert truede og sårbare arter, og den kan endre naturtyper på sikt ved at den kan danne et busksjikt som er fremmed for den opprinnelige naturtypen.

Blåhegg vurderes til svært høy økologisk risiko på grunn av et stort invasjonspotensial og store økologiske effekter på stedegne arter og naturtyper. Den økologiske effekten vurderes denne gangen som noe mer alvorlig enn ved forrige vurderingsrunde, i 2012, og dette skyldes at det er blitt mye mer av arten siden den gang. Risikovurderingen gjelder arten generelt, dvs. inkludert det som måtte foreligge av forvillede kultivarer (sorter) og frøkilder.

#### **Miljødirektoratets vurdering**

Vår vurdering av søknader utsetting av fremmede organismer baserer seg på naturmangfoldloven med forarbeider, forskrift om fremmede arter med veileder og eventuelle klagesaksavgjørelser fra tidligere saker, samt faglig skjønn.

Utsetting av landlevende planter i hager og parker er etter forskriften § 11 bokstav b og c i stor grad unntatt fra kravet om tillatelse ved utsetting. Unntaket gjelder imidlertid ikke for planter som er oppført på forskriftens vedlegg V. Blåhegg er oppført på vedlegg V.

Blåhegg er oppført på vedlegg V i forskrift om fremmede organismer. Utplantinga i den foreliggende saken, krever derfor tillatelse etter forskriften §§ 10 (1) c) jf, 11 c),

Miljødirektoratet skal ved vurderinga av søknaden særlig legge vekt på om den organismen det søkes om innførsel eller utsetting av, kan gi uheldige følger for det biologiske mangfoldet, jf. forskriften § 10 (2). Bestemmelsen setter som et absolutt vilkår for tillatelse, at det "ikke er grunn til å anta at utsettinga medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold".

Er det grunn til å anta at uheldige, men ikke vesentlige, følger vil inntre, blir også dette et spørsmål om skjønnsutøving, hvor fordelene med utsettingen - og om disse fordelene kan oppnås på en annen måte - må trekkes inn, jf. Ot.prp.nr. 52 (2008-2009) s. 403.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (nml) §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved vurderingen, jf. nml § 7. I tillegg skal tiltaket vurderes opp mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. nml § 14). Direktoratet skal vurdere og fastsette nødvendige vilkår for å hindre uheldige følger for biologiske mangfold, jf. § 15 (3).

#### ***Planlagte avbøtende tiltak***

Søker har i denne saken redegjort for planlagte avbøtende tiltak i form av beskæring før og etter etablering av frukt, samt at hekkene blir stående på områder med plen som slås jevnlig. Det legges ikke opp til at all frukt skal fjernes. Bruk av naturlig forekommende arter, eller fremmede arter med lavere risiko er ikke vurdert i søknaden.

En tar sikte på redusert produksjon av bær/frukter. Hvor stor andel spesifiseres ikke. Det er ikke redegjort for hvordan søker ser for seg en livsløpstilpasset oppfølging av de avbøtende tiltakene.

Som grunneier er kun oppgitt et nummer. Arten er relativt langlivet med en generasjonstid på 15 år. Vi anser det derfor som dårlig underbygd at beskæring to ganger hver vekstsesong vil kunne følges opp i hekkenes livsløp.

#### *Kunnskapsgrunnlag*

Blåhegg er vurdert av Artsdatabanken til å utgjøre svært høy risiko for skade på biologisk mangfold i Norge. Vi tar ikke stilling til om utsetting av blåhegg i denne saken vil føre til vesentlige negative følger for naturmangfoldet. Vi vurderer derfor om det skal gis tillatelse til utplantning. Ved vurdering av søknaden skal det legges vekt på om organismen det søkes om utsetting av kan føre til risiko for uheldige virkninger på biologisk mangfold, se § 10 (2) jf. formålet i § 1.

Området det søkes om utplantning av blåhegg på, ligger innenfor slike av stander fra ulike relevante naturverdier:

| Verneområde | Type          | Avstand |
|-------------|---------------|---------|
| Lunde       | Naturreservat | 3,2 km  |

| Rødlistede arter     | Status            | Avstand |
|----------------------|-------------------|---------|
| Malachius aeneus     | Sterkt truet (EN) | 250 m   |
| Bisnius subuliformis | Nær tT            | 790 m   |
| Catocala nupta       | EN                | 1,5 km  |

| Naturtyper             | Type             | Verdi        | Avstand |
|------------------------|------------------|--------------|---------|
| Brekås                 | Rik edellauvskog | Svært viktig | 100 m   |
| Amundrød               | Rik edellauvskog | Svært viktig | 700 m   |
| Bredvei                | Rik edellauvskog | Svært viktig | 830 m   |
| Håkestadåsen (4 deler) | Rik edellauvskog | Svært viktig | 1 km    |
| Lindhjemskogen         | Rik edellauvskog | Viktig       | 200 m   |
| Lindhjem               | Rik edellauvskog | Viktig       | 870 m   |
| Seierstadbekken        | Viktig bekkedrag | Viktig       | 1,2 km  |
| Lindhjembekken         | Viktig bekkedrag | Viktig       | 1,3 km  |

Blåhegg er i høyeste risikokategori fremmedartlista 2018 - svært høy (SE). Den spres flere km av fugl. I Artsdatabankens risikovurdering beskrives det at: *"Blåhegg kan fortrenge hjemlige vedplanter lokalt i rommet, inkludert truede og sårbare arter, og den kan endre naturtyper på sikt ved at den kan danne et busksjikt som er fremmed for den opprinnelige naturtypen."* Det påpekes at den særlig sprer seg i edelløvskog.

Området omkring Hemløkka 49/41 i Larvik har et betydelig antall naturverdier som er sårbare for spredning av arten. Området ligger innenfor Oslofeltet som med sin særlige tetthet av verdifulle og sårbare naturverdier har særlige bestemmelser, jf. §§ 9 og 10 i forskriften, samt vedleggene I og V.

Nærmeste relevante verneområde beskrives slik i faktaark i Naturbase: *"Lunde naturreservat. Formålet med naturreservatet er å bevare et særlig variert gammelskogsområde i lavlandet med tilhørende biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, samt områdets naturlige økologiske prosesser."*

*Området består bl.a. av et sjeldent stort og velutviklet sumpskogsområde, rik edelløvskog og rik blandingsskog. Området har også sjelden stor tetthet av død ved, spesielt av gran. Det er flere sjeldne og trua naturtyper og arter i området. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle disse."* Spredning av blåhegg fra utplantingsområdet med bærspisende fugl må påregnes i løpet av de omsøkte plantenes levetid.

Vi finner tre relevante rødlistede arter (insekter) innenfor 1,5 km fra utplantingsområdet. Spredning av blåhegg til leveområdene for disse tre artene blir vurdert å kunne gi negativ effekt gjennom utkonkurrering av vertsplanter og eller generelle habitatendringer.

Det er åtte viktige og svært viktige naturtypeområder innenfor 1,5 km fra utplantingsområdet. Av disse er det fire svært viktige naturtypeområder med rik edelløvskog som alle ligger innenfor en

kilometer fra planlagt utplanting. Vi legger til grunn at risikoen for spredning fra utsettingstedet til disse forekomstene er betydelig. Artsdatabankens vurdering er at blåhegg kan: "... *fortrenge hjemlige vedplanter lokalt i rommet, inkludert truede og sårbare arter, og den kan endre naturtyper på sikt ved at den kan danne et busksjikt som er fremmed for den opprinnelige naturtypen.*" Naturtypene over er ikke beskrevet nærmere i forhold til rødliste for naturtyper. Samtlige av de svært viktige naturtypene (av nasjonal verdi), er imidlertid rik edellauvskog og kan følgelig være i kategoriene nær truet (NT) til sterkt truet (EN).

Områdene med svært viktige og viktige naturverdier ligger i tillegg innenfor relativt kort avstand fra tettbebyggelse med hager der flere potensielt skadelige fremmede arter, i tillegg til blåhegg fritt kan plantes. Det må derfor påregnes en betydelig samlet belastning på disse fra skadelige fremmede plantearter.

Direktoratet finner at denne utsettinga av mer enn 150 blåhegg gir risiko for spredning av arten som gir uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriften § 10 (2).

Planting av et betydelig antall blåhegg ville øke den samlede belastningen på naturverdiene i området, jf. naturmangfoldloven § 10. Vi legger vekt på at søker ikke har vurdert alternative norske arter eller andre arter med lavere risiko ifølge fremmedartslista, jf. naturmangfoldloven § 12. Det er heller ikke framlagt opplysninger om at valget av blåhegg som hekkplante i dette tilfellet har store fordeler som ikke også kan oppnås med planter med lavere risiko for biologiske mangfoldet.

Søker har ikke synliggjort positive samfunnsmessige virkninger av utplantingen, og Miljødirektoratet kan ikke se viktige samfunnsmessige virkninger som taler for at vi bør tillate utsettinga, jf. naturmangfoldloven § 14.

En samlet vurdering gjør at vi legger avgjørende vekt på faren for spredning av blåhegg i området, da særlig til nærliggende naturtyper og verneområder. Selv om vi ikke finner grunn til å anta at utplantinga vil medføre skader på biologisk mangfold kan karakteriseres som "vesentlige" finner vi en klar risiko for at utplantinga vil påvirke naturmangfoldet negativt. Derfor avslår direktoratet søknaden.

#### **Vedtak**

Miljødirektoratet avslår søknaden fra Fjord Anlegg As om tillatelse til å plante ut 153 blåhegg på Hemløkka 49/41 i Larvik, jf. forskrift om fremmede organismer § 10.

Dette vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet. Klage må sendes innen 3 - tre uker etter at dette brevet er mottatt, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Eventuell klage sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen

**Miljødirektoratet**

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent*

Yngve Svarte

avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide

seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på [www.norge.no](http://www.norge.no).

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Postboks 2076

3103 Tønsberg

Larvik kommune

Postboks 2020

3255 Larvik